

DEONTOLOGISCHE CODE

LOKALE MANDATARISSEN

2019 - 2024

GR 28 januari 2019
RMW 28 januari 2019

Toepassingsgebied

Artikel 1

§ 1. De deontologische code voor lokale mandatarissen is het geheel van beginselen, gedragsregels en gebruiken die de lokale mandatarissen als leidraad nemen om deontologisch zorgvuldig te handelen bij de uitoefening van hun mandaat.

§ 2. De deontologische code is van toepassing op de lokale mandatarissen. Hieronder worden begrepen:

- de voorzitter van de gemeenteraad / de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn,
- de gemeenteraadsleden / de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn,
- de burgemeester / de voorzitter van het vast bureau,
- de schepenen / de leden van het vast bureau,
- de voorzitter van het bijzonder comité voor de sociale dienst,
- de leden van het bijzonder comité voor de sociale dienst.

Deze code is eveneens van toepassing op medewerkers of derden die in opdracht van lokale mandatarissen handelen.

Belangenvermenging en de schijn ervan

Artikel 2

§ 1. Een lokale mandataris mag zijn/haar invloed en stem niet gebruiken voor het eigen persoonlijk belang. Dat mag ook niet voor het persoonlijk belang van een ander persoon (bv. de huwelijkspartner of de persoon waarmee de lokale mandataris wettelijk samenwoont) of het belang van een organisatie bij wie hij/zij een directe of indirecte betrokkenheid heeft (bv. in de rol van voorzitter van een sportvereniging). Een rechtstreeks 'belang' hoeft geen financieel belang te zijn, maar kan ook moreel van aard zijn.

§ 2. Een lokale mandataris gaat actief en uit zichzelf alle vormen van belangenvermenging, en zelfs de schijn daarvan, tegen. Een lokale mandataris neemt geen deel aan de bespreking en de stemming wanneer er sprake is van een beslissing waarbij belangenvermenging speelt.

▮ *Gedrag bij stemming en beraadslaging: Decreet Lokaal Bestuur, artikel 27 §1, §3 en §4*

▮ *Gedrag bij stemming en beraadslaging: Wet op de overheidsopdrachten, artikel 8*

▮ *Gedrag bij stemming en beraadslaging: Burgerlijk Wetboek, artikel 1596*

§ 3. Een lokale mandataris beseft dat mogelijke belangenvermenging niet beperkt is tot de bespreking en stemming. Daarom zorgt een lokale mandataris dat er ook geen enkele beïnvloeding is tijdens de andere fases van het besluitvormingsproces.

§ 4. Een lokale mandataris zorgt dat bij contacten met de burger nooit de schijn gewekt wordt dat particuliere belangen begunstigd (kunnen) worden.

Artikel 3

§ 1. Een lokale mandataris mag de in artikel 10 van het Decreet Lokaal Bestuur genoemde functies niet uitoefenen.

▮ Verboden functies voor lokale mandatarissen: Decreet Lokaal Bestuur, artikel 10

▮ Onverenigbaarheden: Decreet Lokaal Bestuur, artikel 11

§ 2. Een lokale mandataris mag de in artikel 27 §2 van het Decreet Lokaal Bestuur genoemde overeenkomsten en handelingen niet aangaan.

▮ Verboden handelingen: Decreet Lokaal Bestuur, artikel 27 §2 en §3

§ 3. Ter bevordering van de transparantie en om schijn van partijdigheid te voorkomen, meldt een lokale mandataris aan de algemeen directeur welke betaalde en onbetaalde mandaten hij/zij vervult naast het politiek mandaat bij het lokaal bestuur.

§ 4. Een lokale mandataris meldt aan de algemeen directeur wanneer hij/zij substantiële financiële belangen heeft (bijvoorbeeld aandelen of opties) in een onderneming waarmee de gemeente/het OCMW zaken doet of waarin de gemeente/het OCMW een belang heeft.

§ 5. De door een lokale mandataris gemelde mandaten en substantiële financiële belangen zijn openbaar en worden ter inzage gelegd. Ook een tussentijds ontstaan mandaat of belang moet meegedeeld worden. De algemeen directeur of een personeelslid dat daartoe door de algemeen directeur werd aangewezen, draagt zorg voor een geactualiseerde openbare lijst van gemelde mandaten en belangen.

Corruptie en de schijn ervan

Artikel 4

§ 1. Een lokale mandataris mag zijn/haar invloed en stem niet laten kopen of beïnvloeden door geld, goederen, diensten of andere gunsten die hem/haar gegeven of beloofd werden.

§ 2. Een lokale mandataris moet actief en uit zichzelf de schijn van corruptie tegengaan.

▮ Wetgeving inzake corruptie: Strafwetboek, artikel 245

Het aannemen van relatiegeschenken

Artikel 5

§ 1. Een lokale mandataris neemt geen geschenken aan die hem/haar door zijn/haar functie worden aangeboden. Eventueel uitgezonderd zijn de incidentele, kleine attenties (zoals een bloemetje of een fles wijn) waarbij de schijn van corruptie en beïnvloeding minimaal is én waarbij minstens aan één van de onderstaande voorwaarden voldaan wordt:

- Het weigeren of teruggeven van het geschenk zou de gever ernstig kwetsen of bijzonder in verlegenheid brengen.
- De overhandiging van het geschenk vindt in het openbaar plaats.
- Het terugbezorgen van het geschenk is praktisch onwerkbaar.
- Het gaat om een prijs die door de lokale mandataris gewonnen wordt bij een tombola of activiteit.

§ 2. Als geschenken in het bezit komen van een lokale mandataris, wordt dit door de lokale mandataris gemeld aan de algemeen directeur.

Afhankelijk van de aard van het geschenk en de omstandigheden waarin het gegeven werd, wordt het ofwel alsnog terugbezorgd, ofwel eigendom van de gemeente/het OCMW. De algemeen directeur registreert deze giften en geeft ze in alle transparantie een gemeentelijke/OCMW bestemming.

§ 3. De gemeenteraad/raad voor maatschappelijk welzijn kan in concrete gevallen afwijken van de regels die gelden over het aannemen van relatiegeschenken. Dit kan enkel in volledige openbaarheid.

Het aannemen van persoonlijke geschenken, voordelen en diensten

Artikel 6

§ 1. Een lokale mandataris accepteert geen persoonlijke geschenken, voordelen of diensten van anderen, die hem/haar uit door zijn/haar functie worden aangeboden, ontvangen, tenzij aan alle onderstaande voorwaarden voldaan wordt:

- Het weigeren ervan maakt het raadswerk onmogelijk of onwerkbaar.
- De schijn van corruptie of beïnvloeding is minimaal.

§ 2. Een lokale mandataris gebruikt die persoonlijke geschenken, voordelen of diensten die voor zijn/haar raadswerk aangenomen mogen worden nooit voor privédoeleinden.

Het aannemen van uitnodigingen (voor bijvoorbeeld diners of recepties)

Artikel 7

Een lokale mandataris accepteert uitnodigingen (lunches, diners, recepties en andere) die door anderen betaald of gefinancierd worden enkel wanneer aan alle onderstaande voorwaarden voldaan wordt:

- De uitnodiging behoort tot de uitoefening van het raadswerk.

- De aanwezigheid kan worden beschouwd als functioneel (protocollaire taken, formele vertegenwoordiging van de gemeente/het OCMW, ...).
- De schijn van corruptie of beïnvloeding is minimaal.

Het accepteren van reizen, verblijven en werkbezoeken

Artikel 8

§ 1. Een invitatie voor een werkbezoek, waarbij reis- en verblijfkosten door anderen betaald worden, kan alleen geaccepteerd worden wanneer het bezoek aantoonbaar van belang is voor de gemeente/het OCMW en de schijn van corruptie of beïnvloeding minimaal is. De bezoeken moeten in de eerste plaats tot doel hebben een evaluatie te maken van projecten die door andere lokale besturen werden gerealiseerd. Reizen zonder voorafgaandelijk aanwijsbaar en gemotiveerd bestuurlijk nut zijn verboden.

§ 2. De lokale mandataris neemt een zekere terughoudendheid in acht voor bezoeken die door bedrijven worden georganiseerd.

- In de voorbereidende fase van belangrijke werken, leveringen en diensten gaan mandatarissen en hun medewerkers niet in op uitnodigingen van bedrijven.
- Aan bedrijven waarvoor het lokale bestuur vergunningen moet afleveren, of waarvoor het lokale bestuur adviezen moet uitbrengen, kunnen, in de periode tussen de aanvraag en de eigenlijke toekenning van de vergunning of de bepaling van het advies, geen bezoeken worden afgelegd door mandatarissen en hun medewerkers.

§ 3. Van een dergelijk werkbezoek wordt altijd een verslag opgemaakt dat ter inzage ligt van alle mandatarissen.

Het gebruik van faciliteiten en middelen van het lokaal bestuur

Artikel 9

§ 1. Een lokale mandataris houdt zich aan de regels die vastgelegd zijn over het gebruik van faciliteiten en middelen van het lokaal bestuur.

▮ *Wetgeving inzake terugbetaling en verantwoording kosten: Besluit van de Vlaamse regering van 6 juli 2018 houdende het statuut van de lokale mandataris, artikel 35 §1*

§ 2. Een lokale mandataris houdt zich aan de regels die vastgesteld zijn voor het gebruik van interne voorzieningen die voor het raadswerk worden voorzien zoals opgenomen in het huishoudelijk reglement.

§ 3. Een lokale mandataris houdt zich aan de regels over onkostenvergoedingen zoals vastgesteld in het huishoudelijk reglement.

▮ *Wetgeving inzake terugbetaling specifieke kosten: Decreet Lokaal Bestuur, artikel 38*

Omgaan met informatie

Artikel 10

De gemeenteraad/ de raad voor maatschappelijk welzijn werkt onder het principe van principiële openbaarheid. Zij ziet erop toe dat het college van burgemeester en schepenen/het vast bureau alle relevante informatie aangaande dossiers, stukken en akten openbaar toegankelijk maakt, die een raadslid nodig heeft voor de uitoefening van zijn/haar taak. Daarnaast kunnen de raadsleden mondeling of schriftelijk inlichtingen vragen aan het college/het vast bureau. De wijze waarop dit gebeurt wordt vastgesteld in het huishoudelijk reglement.

Artikel 11

§ 1. Een lokale mandataris is gebonden aan het beroepsgeheim wanneer hij/zij door de functie van lokale mandataris kennis krijgt van geheimen die door personen aan de gemeente/ het OCMW zijn toevertrouwd. Enkele voorbeelden van informatie die onder het beroepsgeheim valt: persoonlijke zaken uit personeelsdossiers of persoonlijke informatie van mensen die een sociale premie aanvragen. Bekendmaking van deze geheimen is verboden, behalve wanneer de wet de openbaring oplegt of mogelijk maakt.

§ 2. Naast het strenge beroepsgeheim geldt eveneens een geheimhoudingsplicht voor lokale mandatarissen. Deze plicht beschermt wat besproken wordt tijdens een besloten vergadering (feiten, meningen, overwegingen...).

▣ Wetgeving inzake beroepsgeheim: Strafwetboek, artikel 458

▣ Wetgeving inzake geheimhoudingsplicht: Decreet Lokaal Bestuur, artikel 29 §4

▣ Wetgeving inzake openbaarheid van de vergadering: Decreet Lokaal Bestuur, artikel 28

§ 3. Een lokale mandataris heeft een algemene discretieplicht. Hij/zij gaat op discrete en voorzichtige wijze om met de informatie die hem/haar toekomt in de uitoefening van zijn/haar functie. Het gaat daarbij over bepaalde informatie niet verspreiden, maar ook over het plaatsen van bepaalde informatie in de juiste context en zich te realiseren dat informatie ook uit de context kan worden gehaald.

▣ Wetgeving inzake vertrouwelijkheid van informatie: Wet betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten, artikel 10 §2

§ 4. Een lokale mandataris gebruikt de informatie die hij/zij kreeg door de uitoefening van zijn/haar functie enkel voor zijn/haar raadswerk en niet voor zijn/haar persoonlijk belang of voor het persoonlijk belang van anderen.

§ 5. Een lokale mandataris maakt brieven niet openbaar en stuurt e-mails niet door wanneer het niet zeker is dat de afzender daarmee zou instemmen. Bij twijfel over de bedoeling van de afzender wordt de expliciete toestemming gevraagd.

Artikel 12

Een lokale mandataris communiceert eerlijk over de redenen en motieven op basis waarvan hij/zij individueel gestemd heeft. Daarnaast communiceert een lokale mandataris eerlijk over de reden en motieven op basis waarvan de raad als geheel de beslissing genomen heeft.

Optreden als bemiddelaar tussen burger en bestuur

Uitgangspunten

Artikel 13

§1. De lokale mandatarissen zullen voor de omschrijving van hun eigen dienstverleningsactiviteiten geen verwarring creëren met officieel door overheden ingestelde dienstverlening.

§ 2. Elke vorm van rechtstreekse dienstverlening, informatiebemiddeling of doorverwijzing gebeurt zonder enige materiële of geldelijke tegenprestatie van welke aard ook en mag geen vorm van leden- of cliëntenwerving inhouden.

§ 3. De lokale mandatarissen moeten op dezelfde gewetensvolle manier ten dienste staan van alle burgers die op hun dienstverlening een beroep doen, zonder onderscheid van geslacht, ras, huidskleur, afstamming, sociale stand, nationaliteit filosofische of religieuze overtuiging, partijvoorkeur of persoonlijke gevoelens jegens hen.

Informatiebemiddeling

Artikel 14

§ 1. Het behoort tot de wezenlijke taken van de lokale mandataris informatie te ontvangen en te verstrekken, in het bijzonder over de diensten die instaan voor informatieverstrekking en over de manier waarop de burger zelf informatie kan opvragen in het kader van de openbaarheid van bestuur.

§ 2. Informatie waarop de vraagsteller geen recht heeft, die de goede werking van de administratie kan doorkruisen of die de privacy van anderen in het gedrang kan brengen, mogen door de lokale mandatarissen niet worden doorgegeven.

§ 3. De lokale mandatarissen verwijzen de vragensteller, waar mogelijk, naar de bevoegde administratieve dienst(en). Waar het gaat om de behandeling van klachten en/of conflicten, worden de belanghebbenden in eerste instantie doorverwezen naar de bevoegde klachtendienst.

Administratieve begeleiding en ondersteuning

Artikel 15

§ 1. Lokale mandatarissen kunnen de burgers ondersteunen en begeleiden in hun relatie met de administratie of met betrokken instanties: zij kunnen de burger helpen om, via de daartoe geëigende kanalen en procedures, een aanvraag te richten tot de overheid, informatie te verkrijgen over de stand van zaken van een dossier, daarover verdere uitleg en verantwoording te vragen, en voorafgaande vragen te stellen over de administratieve behandeling van dossiers.

§ 2. Bij de administratieve begeleiding en ondersteuning van de burgers respecteren de lokale mandatarissen de onafhankelijkheid van de diensten en van de personeelsleden, de objectiviteit van de procedures en de termijnen die als normaal beschouwd worden voor de afhandeling van soortgelijke dossiers.

§ 3. De briefwisseling met de overheid, gevoerd in het kader van de administratieve begeleiding en ondersteuning, wordt uitsluitend op naam van de burger gevoerd. Er wordt op geen enkele manier melding gemaakt van de ondersteunende en begeleidende rol van de lokale mandataris.

Tussenkomensten

Artikel 16

§ 1. Bespoedingstussenkomensten zijn tussenkomensten waarbij lokale mandatarissen een administratieve procedure proberen te versnellen in dossiers die zonder die tussenkomenst een regelmatige afloop of resultaat zouden krijgen, maar dan na verloop van een langere verwerkings- of behandelingstermijn. Dergelijke tussenkomensten, die een ongelijke behandeling van de betrokken burgers inhouden, zijn verboden.

§ 2. Begunstigingstussenkomensten zijn tussenkomensten waarbij de lokale mandataris zijn voorspraak aanwendt om de afloop of het resultaat van een zaak of van een dossier te beïnvloeden in de door de belanghebbende burger gewenste zin. Dergelijke tussenkomensten zijn verboden.

§ 3. Tussenkomensten bij selectievoerende instanties, die tot doel hebben het verhogen van kansen op benoeming, aanstelling en bevordering in de administratie, zijn verboden.

Lokale mandatarissen die om steun gevraagd worden door of voor kandidaten die een functie, aanstelling of bevordering ambiëren, delen betrokkene mee dat de aanstelling, de benoeming of de bevordering gebeurt op basis van de geldende normen en procedures. Zij verwijzen de belanghebbende naar de bevoegde dienst of instantie.

De lokale mandatarissen mogen wel informatie inwinnen en doorgeven omtrent de voorwaarden van de organisatie van examens en bekwaamheidstests en de procedures voor benoemingen, aanstellingen en bevorderingen.

De lokale mandatarissen mogen zich engageren tot het uitoefenen van toezicht op de objectiviteit van examens of bekwaamheidstests. Om de objectiviteit te garanderen, kunnen zij inlichtingen inwinnen over de evaluatieprocedures en –criteria. Bij de eigenlijke selecties komen zij niet tussenbeide. Zij mogen dus uitsluitend als waarnemer bij het examen aanwezig zijn. Zij nemen niet deel aan de activiteiten van de examencommissies. A posteriori kunnen zij wel vragen stellen over de objectiviteit van het examen of de test, of over de objectiviteit van de evaluatie of de selectie, en in geval van overtreding of van vermoeden van overtreding, kunnen zij de tekortgedane partij bijstand verlenen, als die via de geëigende kanalen beroep aantekent.

De lokale mandatarissen mogen werkzoekenden op de hoogte stellen van werkaanbiedingen in de gemeente / het OCMW. Voor die informatietaak mogen zij geen enkele tegenprestatie, van welke aard ook, beloven of leveren aan de betrokken werkgevers. Zij moeten zich ook onthouden van enige aanbeveling, zowel schriftelijk als mondeling.

Onderlinge omgang en afspraken over vergaderingen

Artikel 17

§ 1. Raadsleden gaan respectvol om met elkaar, de leden van het college / het vast bureau, de leden van het bijzonder comité voor de sociale dienst en de personeelsleden van de gemeente / het OCMW.

§ 2. Raadsleden richten zich tot elkaar, de leden van het college/het vast bureau en de leden van het bijzonder comité, de algemeen directeur en de andere personeelsleden op een correcte wijze en dit zowel verbaal, non-verbaal als schriftelijk, inclusief de elektronische communicatie.

Artikel 18

Lokale mandatarissen houden zich tijdens vergaderingen van de politieke organen aan het huishoudelijk reglement en volgen de aanwijzingen van de voorzitter hierover op.

Artikel 19

Lokale mandatarissen onthouden zich in het openbaar, dus ook in openbare raads- en commissievergaderingen, van negatieve uitlatingen over individuele personeelsleden.

Naleving en handhaving van de deontologische code

Er zijn verschillende fasen te onderscheiden die spelen bij het toezien op de naleving van de deontologische code, namelijk:

- het voorkomen van mogelijke schendingen
- het signaleren van vermoedens van schendingen van de deontologische code
- het behandelen van vermoedens van schendingen van de deontologische code
- het eventueel zich uitspreken over schendingen van de deontologische code

Het voorkomen van mogelijke schendingen

Artikel 20

De lokale mandatarissen engageren zich om deze deontologische code na te leven. Wanneer een lokale mandataris twijfelt of een handeling die hij/zij wil verrichten een overtreding van de code zou kunnen zijn, wint het lid hierover advies in bij de algemeen directeur of het personeelslid dat door de algemeen directeur daartoe werd aangewezen.

Artikel 21

Wanneer een lokale mandataris twijfelt over een nog niet uitgevoerde handeling van een andere lokale mandataris, dan waarschuwt hij/zij die persoon. De lokale mandataris verwoordt de twijfels en verwijst de betrokkene zo nodig door naar de algemeen directeur of het personeelslid dat door de algemeen directeur daartoe werd aangewezen.

Het signaleren van vermoedens van schendingen

Artikel 22

Wanneer een lokale mandataris vermoedt dat een regel van de deontologische code is overtreden door een andere lokale mandataris, dan kan hij/zij hiervan melding maken bij de algemeen directeur of het personeelslid dat door de algemeen directeur daartoe werd aangewezen, die een vooronderzoek instelt.

Artikel 23

Personeelsleden of andere personen die geconfronteerd worden met een inmenging van een mandataris of derde die zij in strijd achten met deze deontologische code, maken hiervan binnen tien dagen melding bij de algemeen directeur of het personeelslid dat door de algemeen directeur daartoe werd aangewezen, die een vooronderzoek instelt. Kopie van de melding wordt onverwijld ter kennis gebracht van het betrokken raadslid. Anonieme klachten zijn onontvankelijk.

Het behandelen van vermoedens van schendingen

Artikel 24

De gemeenteraad/de raad voor maatschappelijk welzijn ziet erop toe dat de fracties en de individuele lokale mandatarissen volgens de deontologische code handelen. Daartoe wordt in de gemeenteraad/raad voor maatschappelijk welzijn een deontologische commissie ingesteld die waakt over de naleving van de deontologische code. Deze commissie is samengesteld naar analogie met de andere raadscommissies. De leden van deze commissie worden aangeduid door de gemeenteraad.

Artikel 25

Bij een vermoeden van schending dat zou blijken uit het vooronderzoek dat werd gevoerd door de algemeen directeur of het personeelslid dat door de algemeen directeur daartoe werd aangewezen, legt de algemeen directeur de melding voor aan de deontologische commissie binnen de dertig

dagen na ontvangst. De commissie onderzoekt de melding op zijn gegrondheid. Daarbij moet het recht van verdediging van het betrokken raadslid worden gevrijwaard. Het raadslid heeft het recht te worden gehoord door de commissie. Uitspraak moet geschieden binnen dertig dagen na ontvangst. De beslissing van de commissie moet worden goedgekeurd met een volstrekte meerderheid van stemmen van de aanwezige en effectieve leden. De beslissing moet worden gemotiveerd.

Artikel 26

§ 1. Wanneer de voorzitter voorwerp uitmaakt van een melding dan wordt hij als voorzitter vervangen door het lid van de commissie met de grootste dienstanciënniteit dat niet behoort tot de fractie van de gewraakte voorzitter.

§ 2. Wanneer een lid van de commissie voorwerp uitmaakt van een melding dan wordt hij vervangen door een ander lid van zijn fractie.

Het zich uitspreken over schendingen

Artikel 27

Als de commissie een inbreuk op de deontologische code vaststelt, dan zal zij een publieke blaam leggen op de betrokken mandataris.

De publieke blaam bestaat uit :

- de kennisgeving van de uitspraak van de deontologische commissie aan de geschreven en audio-visuele pers met naam van de betrokken mandataris;
- de voorlezing van de uitspraak in de eerstkomende zitting van de gemeenteraad volgend op de uitspraak met naam van de betrokken mandataris;
- de publicatie van de uitspraak via de gemeentelijke website en het gemeentelijk infoblad met naam van de betrokken mandataris.

Artikel 28

De algemeen directeur neemt de nodige maatregelen opdat de dossierbehandelende personeelsleden alle tussenkomsten opnemen in het desbetreffende administratieve dossier, wat ook de aard van de tussenkomst of de hoedanigheid van de tussenkomende persoon is.

Artikel 29

Sommige overtredingen van de deontologische code leveren daarnaast ook een strafbaar feit op waarvan aangifte kan of moet worden gedaan en die kunnen leiden tot strafrechtelijke vervolging.

Slotbepalingen

Datum van inwerkingtreding

Artikel 30

§ 1. De code treedt in werking voor de lokale mandatarissen de dag na de goedkeuring in de gemeenteraad. Onmiddellijk na de goedkeuring wordt de code door elke mandataris persoonlijk ondertekend. Ze wordt toegevoegd als annex bij het huishoudelijk reglement van de gemeenteraad/de raad voor maatschappelijk welzijn.

§ 2. De code wordt openbaar gemaakt via publicatie via de website en de integrale tekst kan op eenvoudige schriftelijke aanvraag bekomen worden via de algemeen directeur.

Evalueren van de deontologische code

Artikel 31

Minimaal één keer per bestuursperiode evalueren de fractievoorzitters deze deontologische code. Ze bekijken of de code nog actueel is, nog goed werkt en of ze nageleefd wordt. Het fractievoorzittersoverleg brengt hierover verslag uit aan de gemeenteraad.